

หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับ พ.ศ. 2567)
หลักสูตรอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตร 70 ชั่วโมง
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอปราสาท

ความเป็นมา

ตามที่ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้ดำเนินการจัดโครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุ ระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข โดยจัดอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตร 70 ชั่วโมงดำเนินการในพื้นที่ จำนวน 64 จังหวัด เพื่อผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงสามารถดูแลบุคคลในครอบครัวรวมถึงเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้แก่ประชากรวัยแรงงานที่ผ่านการอบรม ซึ่งเป็นการสานพลังรับมือสังคมผู้สูงอายุ นั้น

ในการนี้ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ขอความร่วมมือในการบูรณาการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยขอให้หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ (Caregiver) จากทางกรมอนามัย หลักสูตร 70 ชั่วโมงเพื่อให้ สกร.จังหวัด/กทม. และ สกร.อำเภอ/เขต ในพื้นที่ ดำเนินการจัดอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอปราสาท ได้เล็งเห็นความสำคัญของการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน จึงได้จัดทำ หลักสูตรอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตร 70 ชั่วโมง ขึ้น

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและดูแลผู้สูงอายุได้

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป

ระยะเวลา จำนวน 70 ชั่วโมง

- ภาคทฤษฎี จำนวน 30 ชั่วโมง
- ภาคปฏิบัติ จำนวน 40 ชั่วโมง

แผนการสอน หลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Caregiver) 70 ชั่วโมง

แผนการสอน	เนื้อหา	ภาคทฤษฎี (ชั่วโมง)	ภาคปฏิบัติ (ชั่วโมง)	รวมจำนวน ชั่วโมง	คุณสมบัติผู้สอน	หน้า
1.การจัดการการดูแล (Care Management)	<ul style="list-style-type: none"> - นิยามและหลักการพื้นฐาน Care Management - ขั้นตอนการปฏิบัติงาน Care Management - การค้นพบผู้เป็นเป้าหมายการช่วยเหลือและการรับรู้สถานการณ์ - ทฤษฎีทางสังคมสำหรับการบริหารจัดการการดูแลและการใช้ประโยชน์ในการบริหารการใช้ทรัพยากร - การสื่อสารที่สำคัญสำหรับ Caregiver - เทคนิคการสื่อสารและการนำไปใช้ 	1	-	1	- บุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุข สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
2.คุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของ Caregiver	<ul style="list-style-type: none"> - บทบาทหน้าที่ของ Caregiver - เจตคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ - จริยธรรมของ Caregiver - สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ - ชุดสิทธิประโยชน์ในระบบบริการตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ 	2	1	3	- บุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุข สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
3.สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุที่ควรทราบ - กองทุนที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการผู้สูงอายุ - แนวทางการส่งต่อการช่วยเหลือทางสังคมและสุขภาพ - ระบบการช่วยเหลือส่งต่อและการสร้างภาคีเครือข่ายในการสนับสนุน 	2	-	2	- นิติกร - นักพัฒนาสังคม - นักสังคมสงเคราะห์	
4.โรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ - ภาวะสมองเสื่อม - การเคลื่อนไหวร่างกายและการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ - การดูแลผิวหนังสำหรับผู้สูงอายุ 	3	-	3	- แพทย์ - พยาบาล - สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	

แผนการสอน	เนื้อหา	ภาคทฤษฎี (ชั่วโมง)	ภาคปฏิบัติ (ชั่วโมง)	รวมจำนวน ชั่วโมง	คุณสมบัติผู้สอน	หน้า
	<ul style="list-style-type: none"> - การมองเห็น - การได้ยิน - ภาวะกลืนปัสสาวะ - การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน - กลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-Communicable diseases: NCDs) - อื่นๆ ได้แก่ โรคตามสถานการณ์และบริบทของพื้นที่ 					
5.การให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือการประเมิน ค้นหา ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> - การประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน(Barthel Index for Activities of Daily Living: ADL) - การคัดกรอง 9 ด้าน -การใช้สมุดบันทึกสุขภาพผู้สูงอายุ (Blue Book) 	2	2	4	- บุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุข สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
6.การปฐมพยาบาล และการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุเบื้องต้น	<ul style="list-style-type: none"> - การปฐมพยาบาลเบื้องต้น - การหมดสติ การเป่าปากช่วยหายใจ และนวด หัวใจ เป็นลม - การช่วยเหลือผู้สูงอายุกรณีสำคัญอาหาร - การช่วยเหลือผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติเบื้องต้น - การตรวจร่างกายเบื้องต้น (ความดันโลหิต อุณหภูมิร่างกาย ชีพจร และการหายใจ) - การพยาบาลผู้สูงอายุที่เป็นลม, ข้อเท้าแพลง - การเช็ดตัวลดไข้ - การทำแผล - การเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุ 	3	3	6	- พยาบาล -นักวิชาการสาธารณสุข สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
7.การใช้ยาในผู้สูงอายุและผู้ที่มี	<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้พื้นฐานการบริหาร การจัดเก็บ และวิธีการใช้สำหรับผู้สูงอายุ 	2	-	2	- เภสัชกร สังกัดกระทรวง	

แผนการสอน	เนื้อหา	ภาคทฤษฎี (ชั่วโมง)	ภาคปฏิบัติ (ชั่วโมง)	รวมจำนวน ชั่วโมง	คุณสมบัติผู้สอน	หน้า
ภาวะพึ่งพิง	- ความรอบรู้เบื้องต้นเรื่องยา (การอ่านฉลากยา การสังเกตคุณภาพยา สัญลักษณ์ยา) - การแนะนำการรับประทานยาตามโรคของผู้สูงอายุ - ปัญหาที่พบและข้อควรระวังจากการใช้ยาในวัยสูงอายุ				สาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
8. โภชนาการสำหรับผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง	- การส่งเสริมโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ - การดูแลด้านภาวะโภชนาการเบื้องต้นสำหรับผู้ป่วยระยะท้าย - การเตรียมอาหารเฉพาะโรค - การดูแลและการให้อาหารทางสายยาง - บันทึกการให้อาหาร / การรับประทานอาหาร	2	2	4	- นักโภชนาการ - นักวิชาการสาธารณสุข - พยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
9. การดูแลสุขภาพช่องปากสำหรับผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง	- สุขภาพช่องปากและการดูแล - โรค ความผิดปกติ และความเสื่อมในช่องปากที่พบได้บ่อยในผู้สูงอายุ - การตรวจประเมินและวิธีการทำความสะอาดช่องปาก	1	1	2	- ทันตแพทย์ - เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข - พยาบาล	
10. การส่งเสริมสุขภาพจิต การจัดการความเครียด และการประสานส่งต่อการช่วยเหลือในผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง	- การส่งเสริมสุขภาพจิตใจผู้สูงอายุและผู้ดูแล - เทคนิคการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุและผู้ดูแล - แนวทางการประสานส่งต่อ ช่วยเหลือในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง	2	2	4	- จิตแพทย์ - พยาบาลจิตเวช - นักจิตวิทยา	
11. การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง	การจัดและปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมภายในบ้าน - พื้นห้อง / ห้องน้ำ / ห้องนอน - ทางเดิน / บันได - สิ่งของเครื่องใช้	2	1	3	- นักวิชาการสาธารณสุข - นักวิชาการสิ่งแวดล้อม	

แผนการสอน	เนื้อหา	ภาคทฤษฎี (ชั่วโมง)	ภาคปฏิบัติ (ชั่วโมง)	รวมจำนวน ชั่วโมง	คุณสมบัติผู้สอน	หน้า
	ระบบการสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมภายในและภายนอกบ้าน โดยอาศัยเครือข่าย					
12.การแพทย์แผนไทย แพทย์ทางเลือกและกายภาพบำบัด สำหรับการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้ภูมิปัญญาไทยและการแพทย์ทางเลือกในการดูแลสุขภาพ - การเคลื่อนไหวร่างกายด้วยวิธีการทางกายภาพบำบัด - การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม 	2	1	3	<ul style="list-style-type: none"> - แพทย์แผนไทย / แพทย์แผนไทยประยุกต์ - นักกายภาพบำบัด - นักวิทยาศาสตร์การกีฬา 	
13.การดูแลผู้ป่วยระยะท้ายแบบประคับประคอง (Palliative Care) ในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้ป่วยระยะประคับประคองและผู้ป่วยระยะสุดท้าย - หลักการการดูแลผู้ป่วยระยะประคับประคอง,ผู้ป่วยระยะสุดท้ายและครอบครัวใกล้ชิด - หลักการสื่อสารในการดูแลผู้ป่วยระยะประคับประคอง,ผู้ป่วยระยะสุดท้ายและครอบครัวใกล้ชิด - การสนับสนุนครอบครัว (หลัก 5อ และ Palliative Care Plan) 	3	2	5	<ul style="list-style-type: none"> - แพทย์ - พยาบาล - นักสังคมสงเคราะห์ - นักวิชาการสาธารณสุข 	
14.การฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม	<ul style="list-style-type: none"> - การ Orientation Caregiver ในการดูแลผู้ป่วยข้างเตียง - การฝึกปฏิบัติงาน 	2	25	27	<ul style="list-style-type: none"> - Care Manager - บุคลากรทางการแพทย์ 	
15.การวัดและประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> - ทดสอบและประเมินผลภาคทฤษฎี - ทดสอบและประเมินผลภาคปฏิบัติ - ทดสอบและประเมินผลด้านทักษะการปฏิบัติ - ทดสอบและประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรม 	1	-	1	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินของหลักสูตรฯ 	

แผนการสอน	เนื้อหา	ภาคทฤษฎี (ชั่วโมง)	ภาคปฏิบัติ (ชั่วโมง)	รวม จำนวน ชั่วโมง	คุณสมบัติผู้สอน	หน้า
รวมจำนวนชั่วโมง		30	40	70		

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสาร/ใบความรู้ /แผ่นพับ เรื่องการดูแลผู้สูงอายุ
2. เว็บไซต์ ที่มาของการดูแลผู้สูงอายุ
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การวัดและประเมินผล

- ทดสอบและประเมินผลภาคทฤษฎี
- ทดสอบและประเมินผลภาคปฏิบัติ
- ทดสอบและประเมินผลด้านทักษะการปฏิบัติ
- ทดสอบและประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรม

เงื่อนไขการจบหลักสูตร

1. มีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนี้สามารถนำไปเทียบโอนผลการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระการประกอบอาชีพวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น ตามระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง พ.ศ. 2545 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 (ข้อ9) การ
จัดทำและพัฒนาหลักสูตร ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย เป็นผู้อนุมัติหลักสูตร โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

ลงชื่อ.....ผู้เสนอหลักสูตร

(นางกานต์สินี ขบวนดี)

หัวหน้างานจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบหลักสูตร

(นายสุทิตย์ ชิมทอง)

ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติหลักสูตร

(นางอรสา สุภารี)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปราสาท

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอปราสาท

